

МЕТОДИ МІНІМІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ БАНКІВ

Левковець Н.П., кандидат економічних наук Національний транспортний університет, Київ, Україна, nlp08@ukr.net, orcid.org/0000-0001-5382-5418

METHODS OF MINIMIZING INVESTMENT RISKS OF BANKS

Levkovets N.P., PhD in Economics National Transport University, Kyiv, Ukraine, nlp08@ukr.net, orcid.org/0000-0001-5382-5418

Постановка проблеми. Банківські ризики належать до тих ризиків, які здійснюють не лише несистематичний вплив, тобто вплив в межах діяльності банку, а й систематичний вплив, тобто вплив на суб'єктів, що взаємодіють з банком, вплив на банківську систему в цілому та суспільство в цілому якщо досліджувати діяльність системно важливих банків. Окремим видом банківських ризиків є інвестиційні ризики, які формуються через взаємодію комерційних банків з емітентами акцій, емітентами облігацій тощо. Саме тому, питання управління банківськими ризиками, в тому числі інвестиційними ризиками є надзвичайно актуальним, а дане управління мінімізує ризики не лише окремого комерційного банку, банківської системи в цілому, а й ризики держави в цілому та кожного окремого її суб'єкта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню інвестиційних ризиків комерційних банків присвячено багато наукових праць. Частина праць має комплексний характер через дослідження інвестиційної та кредитної діяльності, зокрема, авторами таких праць є Андрос С.В., А.О. Єпіфанов, Долінський Л. Б., Онікієнко С. В., Лисенюк О.В., Примостка Л.О., Савіна Н. Б. та ін. Окремі аспекти інвестиційних ризиків комерційних банків досліджували Брежнева-Ермоленко О.В., Гуцал І. С., Золотарева О.В., Казак О. О., Квасова О. П., Криховецька З. М., Москаленко К.О. та ін. [8, 9, 10, 11]

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Розвиток банківського сектору України та виконання умов для входження до європейського банківського сектору змінює підходи до управління комерційними банками. Широкого набуття отримує ризик-орієнтований підхід в управління комерційними банками, що робить необхідним визначення сутності та особливостей управління банківськими ризиками. Терміни «ризик», «банківський ризик» не мають однозначного визначення. Варто зауважити, що практично будь-яке розуміння даної економічної категорії є законним, оскільки так чи інакше відображає різні очікування вищого керівництва банків і органів контролю. Крім того, необхідність класифікації банківських ризиків є дуже важливою не лише з теоретичної точки зору, а й з практичної точки зору, оскільки саме від її точності залежить адекватність ідентифікації та кількісних оцінок ризиків, правильності застосування методів уникнення та зниження ступеня ризику, а отже і ефективності функціонування самої системи банківського ризик-менеджменту.

Постановка завдання. В умовах нестабільності фондового ринку необхідною умовою забезпечення ефективності інвестування банків у цінні папери є контроль банківського портфеля цінних паперів та його оптимізація з метою мінімізації впливу інвестиційних ризиків на діяльність банку, що дозволить своєчасно прийняти адаптивні заходи щодо зниження ризику і можливих втрат в умовах несприятливої економічної ситуації і погіршення кон'юнктури фондового ринку. Для цього можуть бути використані загальні принципи та інструменти ризик-менеджменту, а саме - активна або пасивна стратегія управління банківським портфелем цінних паперів, технічний і фундаментальний аналіз, різні моделі оптимізації обсягів і структури банківського портфеля цінних паперів, але при цьому необхідно їх адаптувати до умов діяльності банків та тенденцій розвитку українського фондового ринку.

Виклад основного матеріалу. В банківській сфері можна помітити значно вищий ступень ризикованості, порівняно з іншими сферами економічної діяльності. Цей процес зумовлений специфікою виконуваних операцій. Саме банківська діяльність у більшості країн світу підлягає

жорсткому регулюванню з боку держави та спеціальних органів нагляду. Також банківський ризик має більші руйнівні наслідки у разі його перевищення, оскільки неплатоспроможність банків призводить до обмеження доступу до фінансових ресурсів великої кількості фізичних та юридичних осіб, що в свою чергу призводить до неплатоспроможності фізичних та юридичних осіб. Для України проблема управління банківськими ризиками є актуально, оскільки вітчизняні комерційні банки мають схильність до неплатоспроможності і банкрутства, а також високого ступеня ризиковості. За даними Національного банку України кількість комерційних банків зменшилася за аналізований період з 75 до 67 (рисунок 1), також продовжувало зменшення у 2023 році. Станом на початок грудня 2023 року кількість банків зменшилася до 63, тобто банки продовжують ліквідуватися та Національний банк України визнає їх неплатоспроможними, в тому числі через високі рівні банківських ризиків. [12]

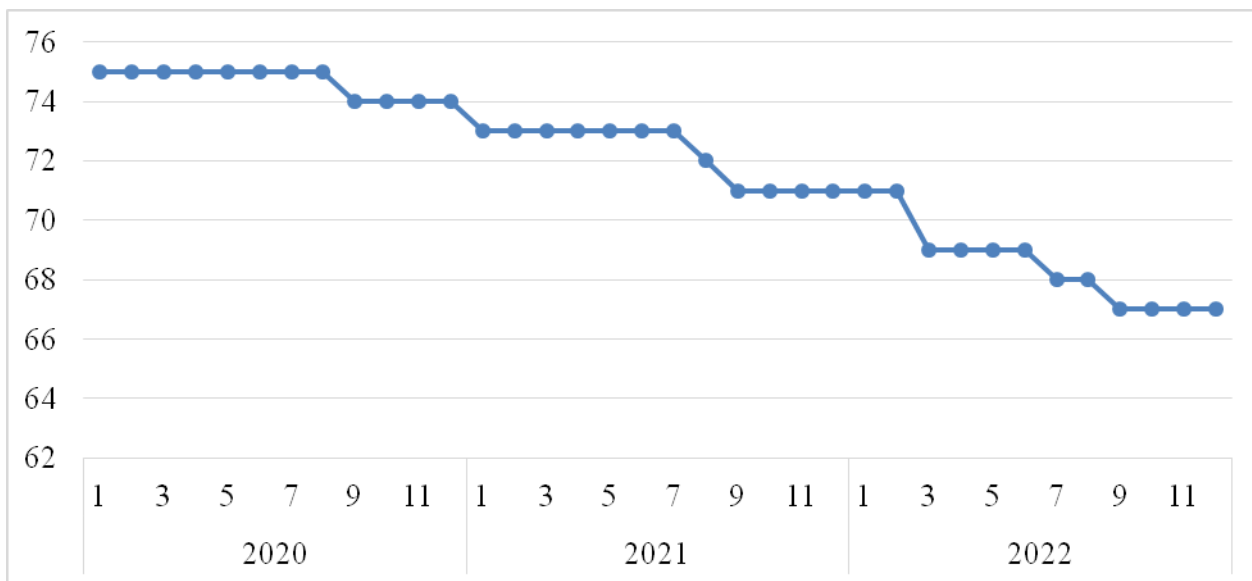

Рисунок 1 – Динаміка кількості комерційних банків у 2020-2022 рр.
Figure 1 – Dynamics of the number of commercial banks in 2020-2022

У загальноповжитому значенні під терміном «ризик» розуміють «можливість небезпеки, невдачі або дія навмання з надією на сприятливий результат».

Запровадження ризик-орієнтованого підходу слід вважати новітньою тенденцією розвитку банківського менеджменту та банківського нагляду. Перші згадки про банківський ризик у чинному законодавстві та практиці банківського нагляду датуються 1997-1998 роками.

Відповідно до Інструкція № 10 «Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків» (Постанова Національного банку України від 30.12.1997 р. № 469), ризик банківський – можливість понесення втрат у разі виникнення несприятливих для банку обставин. Вказаною постановою Національного банку України від 30.12.1997 р. № 469, запроваджені нормативи ризику: максимальний розмір ризику на одного позичальника, норматив «великих» кредитних ризиків, норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру, норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам, норматив максимального розміру наданих міжбанківських позик, норматив рефінансування, норматив інвестування, які еволюціонувати та частково використовуються у сучасній практиці банківського нагляду.

Відповідно до Постанова Національного банку України «Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України» від 20.03.1998 р. № 114, ризик банківської діяльності – можливість зазнати втрат у разі виникнення несприятливих для банку обставин, неправомірних або навмисних дій його працівників [5].

Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» від 15.03.2004 р. № 104 під ризиком у контексті банківської діяльності визначали «ризик – це ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал та/або надходження банку» [1].

Суттєве переосмислення сутності банківського ризику відбулося після кризових явищ 2013-2014 року, Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах від 11.06.2018 р. № 64 визначає ризик як «імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання доходів, або невиконання стороною договірних зобов'язань унаслідок впливу негативних внутрішніх та зовнішніх факторів» [6]. Таким чином, банківський ризик формується під впливом негативних внутрішніх та зовнішніх факторів, що вимагають постійного моніторингу та моделювання.

Подальший розвиток прагматичні основи банківської ризикології отримали у:

– постанові Національного банку України «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» від 28.08.2001 № 368 [2];

– постанові Національного банку України «Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» від 15.03.2004 р. № 104 [1],

– постанові Національного банку України «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 р. № 351 [3];

– постанові Національного банку України «Про затвердження Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України» від 22.12.2017 р. № 141 [4];

– постанові Національного банку України «Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» від 11.06.2018 р. № 64 [6],

– постанові Національного банку України «Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні» від 15.12.2017 р. № 803-рш [7].

Аналіз наявних у літературних джерелах визначень поняття «банківський ризик» (табл. 1) вказує на те, що більшість з них є подібними, а відмінності полягають переважно в обраному підході до розуміння сутності ризику в цілому (відповідно до поданого вище огляду генезису трактувань даної економічної категорії). [8, 10, 11] У розглянутих інтерпретаціях поняття «банківський ризик», як правило, акцентується увага на його фінансовому характері, що виявляється у формі можливих результатів ситуації ризику.

Таблиця 1 – Підходи до визначення терміну «банківський ризик»

Table 1 – Approaches to defining the term "banking risk"

Автор, джерело	Визначення
Васильєва Т.А.	Кількісно оцінена ймовірність невідповідності обсягових, просторових та часових параметрів фінансових потоків банк очікуваним; яка формується у результаті цілеспрямованої дії або бездіяльності зацікавлених суб'єктів економічних відносин, що відбивається на зміні його фінансового стану та динаміки розвитку
Примостка Л.О., Лисенок О.В., Чуб О.О.	Ймовірність недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників
Лисенок О. В.	об'єктивне явище, пов'язане з ймовірністю втрати банком частини своїх ресурсів, недоотриманням ним запланованих доходів, а також потенційною можливістю отримати додатковий прибуток у разі сприятливої зміни кон'юнктури фінансового ринку
Панченко О. І., Маслюк О. Ю., Гориленко А. С.	ймовірність втрати банківською установою частини своїх фінансових ресурсів, недоотримання доходу або збільшення витрат унаслідок проведення банківських операцій та здійснення іншої банківської діяльності
Другова О.С., Романів В.В.	ймовірність настання фінансових ризиків, що можуть призвести до втрат та збитків установи

Управління інвестиційним портфелем цінних паперів великих українських банків зводиться до підбору видів інвестиційних активів з зазначеними характеристиками: рівнем доходу, ліквідності і ризику. Наявність на ринку великої кількості видів цінних паперів з різними параметрами призводить факт альтернативності вибору того чи іншого виду цінних паперів, їх кількості в складі портфеля.

Підбір цінних паперів до складу портфеля здійснюється шляхом зіставлення ризику, прийнятого на себе, і очікуваним наслідком від інвестицій. Прийняття рішень, спрямованих на мінімізацію ризику при збереженні необхідного рівня прибутковості, поряд з процесом систематичного аналізу показників інвестиційного ризику відповідно його видам являє собою моніторинг.

Мінімізація рівня інвестиційного ризику комерційного банку є здійсненням комплексу заходів, спрямованих на зниження ймовірності настання подій або обставин, які призводять до збитків і на зменшення розміру потенційних збитків від інвестиційних операцій.

Мінімізація впливу ризиків від інвестиційної діяльності, яка проводиться банками, обумовлена наступними чинниками (рис. 2). [10] Для зниження ризиків, що приймаються, великі банки використовують набір фінансових і нефінансових інструментів, застосування яких залежить від конкретного ризику. Мінімізації ризику також сприяє застосування консервативної політики до оцінки якості цінних паперів, позичальників, ретельне структурування угод і моніторинг. Мінімізація ризиків невідривно пов'язана з операційною діяльністю, яка у свою чергу вимагає зниження операційних ризиків шляхом вдосконалення процедур і ІТ-систем, впровадження контролю на всіх етапах операцій, підвищення кваліфікації співробітників.

Одним із способів, який найбільш широко практикується банками для зниження ризиків є диверсифікація портфеля цінних паперів банком. Диверсифікація за своїм змістом спрямована на зниження рівня ризику шляхом інвестування в різні види діяльності з менш ніж абсолютно позитивно корельованою прибутковістю.

На основі результатів вивчення специфіки банківських ризиків доцільно виділити визначальні принципи управління інвестиційним ризиком для комерційного банку:

- системність – принцип, який враховує всі фактори ризику та за яким управлінський вплив орієнтований не лише на сам ризик, але й на причини його виникнення;
- реалістичність – принцип передбачає правдиву оцінку наявної ситуації, а також наслідків, які виникли внаслідок здійснення інвестиційного ризику;
- безперервність – здійснення постійного контролю з метою визначення ймовірності настання ризику та ідентифікації змін ринкового середовища;
- ефективність – використання фінансового потенціалу проекту для створення ефективного механізму нейтралізації ризиків;
- структуризація – система управління інвестиційними ризиками будується на основі конкретної мети відповідно з заданими умовами.

Даний перелік принципів системи управління інвестиційними ризиками доречно застосовувати взаємопов'язано, адже вони доповнюють та конкретизують один одного.

Інвестиційний банківський ризик – це ймовірність недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників за результатами інвестиційних операцій банку та володіння інвестиційними активами. Інвестиційні ризики комерційних банків безпосередньо пов'язані з інвестиційною стратегією, формуванням відповідно до неї інвестиційного портфеля.

Створення добре диверсифікованого портфеля інвестиційних операцій за активним підходом до мінімізації інвестиційних ризиків може призвести до значного або навіть повного зниження конкретного ризику.

Зайва диверсифікація може призвести до складнощів якісного управління портфелем; зростання витрат, пов'язаних з пошуком банком цінних паперів, високих витрат по покупці дрібних пакетів цінних паперів, покупці недостатньо надійних, дохідних і високоліквідних цінних паперів.

Практика мінімізації ризиків за управління портфелем цінних паперів нараховує досить значне коло інструментів і підходів. До основних моделей належать пасивне і активне, довгострокове і короткострокове, помірне і агресивне управління портфелем цінних паперів із застосуванням адаптивних процедур оптимізації. Кожен з цих підходів має свою специфіку і відрізняється за метою, за терміном формування портфеля, структурою цінних паперів в ньому, сприйняттям ринку цінних паперів, розміром фінансових витрат на процес управління, специфічними методами управління.

Оскільки рівень інвестиційного ризику може істотно змінитися протягом певного періоду часу під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, банк розробляє систему управління інвестиційними ризиками, відображену в наступних цілях:

- забезпечити максимальне збереження власних коштів;

- підвищити відповідальність перед клієнтами, інвесторами;
- мінімізувати негативний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів.

Ефективність управління інвестиційними ризиками банків у значній мірі залежить від ефективності організації фінансового механізму. При цьому виокремлюють такі підсистеми управління: інформаційне забезпечення; внутрішні системи комунікацій та передачі інформації між центрами відповідальності; підсистеми управління ризиками, що доцільно запроваджувати в діяльність банків.

Особлива увага повинна приділятися організації системи управління ризиками та місця ризик-менеджменту в управлінні банком.

По-перше, управління ризиками від інвестиційної діяльності – це процес, який повинен починатися на стадії розробки інвестиційної стратегії банку за безпосередньою участю ради директорів і правління банку і узгодженням на вищому рівні ризик-апетиту. Важливо розуміти, що ризик-апетит нерозривно пов'язаний з інвестиційною стратегією.

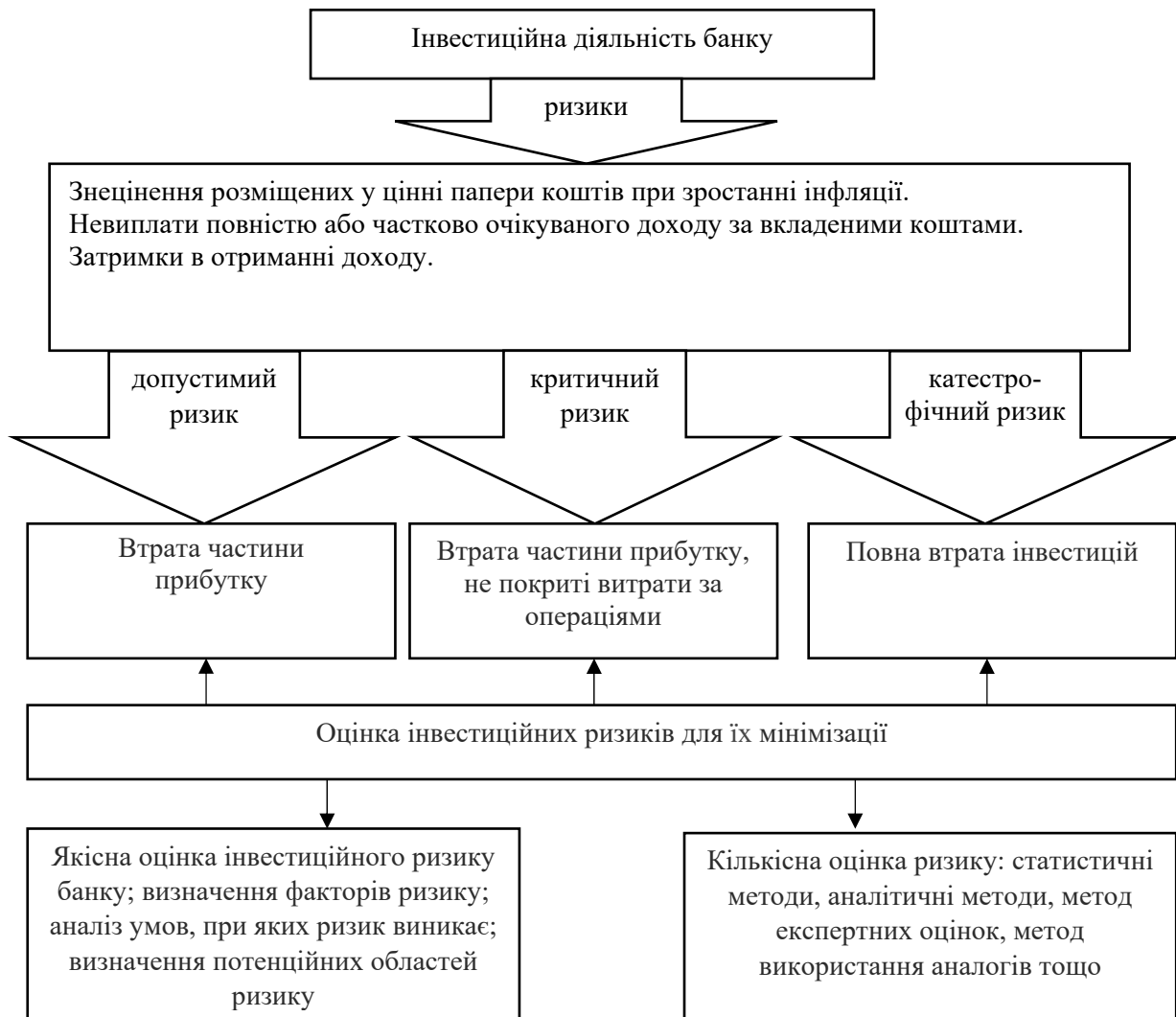

Рисунок 2 – Чинники, що обумовлюють мінімізацію впливу ризиків інвестиційної діяльності банків
Figure 2 – Factors determining the minimization of the impact of the risks of investment activities of banks

По-друге, незважаючи на інтеграцію процесу управління ризиками інвестиційної діяльності в загальне управління банком, доцільно, щоб структурний підрозділ, відповідальний за управління ризиками, був незалежним від інших функціональних підрозділів і підпорядковувалося безпосередньо вищому керівництву. Підготовка та прийняття рішень, що регламентують процеси управління ризиками, організація і інформаційно-методичне забезпечення цих процесів, а головне - контроль за їх виконанням повинні бути в сфері відповідальності і повноважень підрозділу з управління ризиками.

По-третє, в процес управління ризиками інвестиційної діяльності повинні бути залучені всі підрозділи банку, тому що тільки на рівні підрозділів можуть здійснюватися ідентифікація, аналіз, управління і надання звітів за ризиками, які є специфічними для діяльності конкретного підрозділу. Йдеться про централізовані координації і контроль, а також консолідації та аналіз інформації про потенційні загрози і ризикові події, і децентралізації процесів моніторингу, управління ризиками та надання звітів.

Система управління інвестиційними ризиками повинна охоплювати всі типи ризиків, процеси і процедури з управління ризиками, ролі і сфери відповідальності осіб, які беруть участь в управлінні ризиками.

Система ризик-менеджменту інвестиційної діяльності банків має бути достатньо повною, щоб покривати ризики, на які наражається банк, і гнучкою, щоб змінюватися в мінливих умовах здійснення банком своєї діяльності. Таким чином, ефективна система управління ризиками інвестиційної діяльності включає:

1) чітко визначені політики і процедури, необхідні для ідентифікації, прийняття, оцінки, моніторингу, надання звітності та контролю ризиків.

2) затверджену організаційну структуру, визначальну роль і відповідальність окремих осіб за прийняття інвестиційних ризиків і управління ними. Крім того, важлива наявність окремого незалежного департаменту або комітету, відповідального за розробку політики за ризиками на рівні всього банку і виконуючого наглядову і контрольну функції.

3) ефективну систему ІТ, що забезпечує надання інформації з операційного рівня вищого керівництва банку та оперативне вирішення виникаючих проблем.

4) механізми, що забезпечують поточний контроль за системами, політиками і процедурами з управління ризиками і процедури щодо внесення змін у разі виникнення необхідності.

До методів зниження (мінімізації) банківських інвестиційних ризиків відносять: диверсифікацію, лімітування та хеджування. Переваги та недоліки застосування методів прийняття ризику наведені в таблиці 2. [8, 11]

Таблиця 2 – Переваги та недоліки застосування методів інвестиційного ризику банку
Table 2 – Advantages and disadvantages of applying bank investment risk methods

Метод	Переваги	Недоліки
Диверсифікація	Зниження рівня інвестиційного ризику за кожним окремим цінним папером чи загальним рівнем інвестування	Надмірна диверсифікація або концентрація призводить до збільшення інвестиційного ризику
Лімітування	Завдяки встановленню лімітів банки можуть уникнути критичних втрат, пов'язаних з надмірною концентрацією будь-якого виду інвестиційного ризику, а також диверсифікувати свої інвестиційні портфелі та забезпечити стабільні доходи	Лімітування потребує визначення основних сфер і факторів інвестиційного ризику, які різняться для різних банків, окремих країн та регіонів. Установлення лімітів потребує великої підготовчої роботи й ретельного вивчення ринку
Резервування	Можливість для банку швидкого відшкодування зазнаних фінансових втрат	Відволікання значної частини фінансових ресурсів на формування резерву та зниження ефективності використання капіталу банку
Страховання	Обсяг відшкодування втрат визначається вартістю об'єкта страхування, розміром страхового внеску та відповідно страховою сумою, він не обмежується сформованим за рахунок відрахувань страховим фондом	Обсяг страхової суми не завжди є достатнім для повного покриття збитків банку в результаті неповернення позик; страхова сума не враховує деякі додаткові витрати банку

Метод самостійного пристосування, що полягає у створенні спеціальних резервів, дає змогу банківській установі покривати збитки у разі їх виникнення за рахунок власних коштів. Для покриття втрат передбачається створення спеціального резерву шляхом резервування частини коштів банку на окремих бухгалтерських рахунках, з яких при неповерненні кредиту списується відповідна сума. Останній метод активної нейтралізації - це передача ризику, а саме страхування. У процесі страхування ризик банку переноситься на страхову компанію, яка отримала винагороду - страхову премію.

Найчастіше використовують пасивну стратегію нейтралізації ризиків тоді, коли відсутня інформація необхідна для визначення рівня ризику або фінансові втрати від ризику є занадто великими та перевищують власні резерви, в інших випадках доцільно використовувати активну стратегію.

Інструментами реалізації концепції можуть бути економетричні моделі, які застосовуються при оцінці рівня ризику, економічні показники та коефіцієнти, які необхідні під час ідентифікації фінансових ризиків, та резерви, ліміти та нормативи. Відповідно, резерви необхідні банку для покриття можливих втрат, що виникають внаслідок ризикової діяльності, ліміти та нормативи необхідні для забезпечення фінансової стійкості банків, а також для запобігання втраті капіталу через вплив банківських ризиків. Слід зазначити, що ліміти та нормативи можуть встановлюватись як на рівні окремого банку, так і всієї банківської системи. Для дотримання безпечного рівня інвестиційного ризику та мінімізації інвестиційних ризиків комерційних банків в цілому Національний банк України відповідно до положень Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні від 28.08.2001 р. № 368 [2] та Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні від 15.12.2017 р. № 803-рш [7] запровадив і моніторить дотримання двох нормативів інвестування:

- нормативи інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11),
- нормативи загальної суми інвестування (Н12).

Нормативи інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11) встановлюється для обмеження ризиків, пов'язаних з прямою та/або опосередкованою участю банку у статутному капіталі окремої юридичної особи. Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою визначається як співвідношення розміру коштів, які інвестуються на придбання акцій (паїв, часток) та інвестиційних сертифікатів окремо за кожною установою, до регулятивного капіталу банку. До коштів, що інвестуються, включаються: акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, що випущені установою та обліковуються за справедливою вартістю; вкладення в асоційовані та дочірні установи. Нормативне значення нормативу Н11 не має перевищувати 15% [2].

Норматив загальної суми інвестування (Н12) встановлюється для обмеження ризиків, пов'язаних з прямою та/або опосередкованою участю банку у статутних капіталах юридичних осіб. Норматив загальної суми інвестування визначається як співвідношення суми коштів, що інвестуються на придбання акцій (паїв, часток) та інвестиційних сертифікатів будь-якої юридичної особи, до регулятивного капіталу банку. До коштів, що інвестуються, включаються: акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, що випущені установою та обліковуються за справедливою вартістю; вкладення в асоційовані та дочірні компанії. Нормативне значення нормативу Н12 не має перевищувати 60 %.

Національний банк здійснює контроль за інвестиціями банку в статутний капітал юридичної особи та за сукупними інвестиціями банку в статутні капітали юридичних осіб. Банк має право придбати акції (частки, паї) юридичної особи, включаючи в разі створення юридичної особи, що становлять або в сукупності становитимуть 10 і більше відсотків її статутного капіталу, за умови попереднього отримання письмового дозволу Національного банку на таке придбання.

Реалізація даної концепції дасть змогу здійснити якісну та кількісну оцінку наявних ризиків за рахунок ефективного використання методів та інструментів, а також прийняти рішення щодо уникнення ризику або прийняття. Слід зазначити, що завдяки використанню даного підходу банківська установа матиме можливість вчасно реагувати на наявність фінансових ризиків та завдяки їх нейтралізації запобігти появі негативних наслідків, що можуть призвести до порушення фінансової стійкості банку.

Значну роль в управлінні інвестиційними ризиками банку та їх мінімізації відіграють «кліній захисту», які дозволяють забезпечувати необхідний рівень стійкості установи, високий рівень захисту

та безпеки, мінімізацію фінансових, в тому числі інвестиційних ризиків та виключення виникнення конфлікту інтересів стейкхолдерів.

Лінії захисту поділяються на внутрішні (на рівні комерційного банку) та зовнішні (на рівні національного регулятора, Національного банку України).

У свою чергу внутрішні лінії захисту мають три складові:

– мета першої лінії – це ідентифікація, управління та прийняття фінансового, в тому числі інвестиційного ризику в рамках встановлених обмежень (лімітів);

– мета другої лінії – це незалежна оцінка та контроль фінансових, в тому числі інвестиційних ризиків;

– мета третьої лінії – це незалежна оцінка ефективності системи ризик-менеджменту, визначення стратегії управління фінансовими, в тому числі інвестиційними ризиками, вирішення конфлікту інтересів внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів.

Висновки. Інвестиційна діяльність банку супроводжується різного роду ризиками. Вкладаючи свої кошти у реальний чи фінансовий сектор, банк не має повної гарантії суспільного визнання своїх нових продуктів. Це залежить від ефективного поєднання цілої низки чинників, тому існує ризик недоотримання прибутку або понесення збитку. До методів зниження банківських інвестиційних ризиків відносять: диверсифікацію, лімітування та хеджування. Мінімізація рівня інвестиційного ризику комерційного банку є здійсненням комплексу заходів, спрямованих на зниження ймовірності настання подій або обставин, які призводять до збитків і на зменшення розміру потенційних збитків від інвестиційних операцій.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Методичні вказівки з інспектування банків "Система оцінки ризиків" від 15.03.2004 № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04#Text>

2. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>

3. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Національного банку України від 30.06.2016 №351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>

4. Про затвердження Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України: Постанова Національного банку України від 22.12.2017 р. № 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17#Text>

5. Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України: Постанова Національного банку України від 20.03.1998 № 114. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0548500-98/ed20011220>

6. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова Національного банку України від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>

7. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку України від 15.12.2017 № 803-рш. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text>

8. Гуцал І. С., Григораш О. В. Роль інвестиційних ризиків в банківській діяльності в сучасних економічних умовах. *Інноваційна економіка*. 2013. № 5. с. 233-236.

9. Levkovets, N., Ilchenko, V., Boiko, S., Masalitina, V., Tesliuk, N. Risk-Oriented Approach to Financial Security of Motor Transport Enterprises. In: Alareeni, B., Hamdan, A. (eds) *Explore Business, Technology Opportunities and Challenges After the Covid-19 Pandemic. ICBT 2022. Lecture Notes in Networks and Systems*, vol. 495. Springer, Cham. p. 1078-1095.

10. Лисенок О. В. Дослідження та удосконалення сутності банківського ризику. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. № 2. с. 9-13.

11. Охрименко І., Пийвода К. Проблеми та перспективи розвитку операцій банків з цінними паперами в Україні. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2021. Вип. 1. с. 23-34.

12. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

REFERENCES

1. Methodological instructions for the inspection of banks "Risk assessment system" dated March 15, 2004 № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04#Text>
2. On the approval of the Instruction on the procedure for regulating the activities of banks in Ukraine: Resolution of the National Bank of Ukraine dated August 28, 2001 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
3. On the approval of the Regulation on the determination by banks of Ukraine of the amount of credit risk for active banking operations: Resolution of the National Bank of Ukraine dated 06/30/2016 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>
4. On the approval of the Regulation on assessing the stability of banks and the banking system of Ukraine: Resolution of the National Bank of Ukraine dated 12.22.2017 № 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17#Text>
5. On the approval of the Regulation on the organization of internal audit in commercial banks of Ukraine: Resolution of the National Bank of Ukraine dated March 20, 1998 № 114. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0548500-98/ed20011220>
6. On the approval of the Regulation on the organization of the risk management system in banks of Ukraine and banking groups: Resolution of the National Bank of Ukraine dated 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>
7. On the approval of the Methodology for calculating economic standards for regulating the activities of banks in Ukraine: Resolution of the National Bank of Ukraine dated December 15, 2017 № 803-rsh. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text>
8. Hutsal I. S., Hryhorash O. V. The role of investment risks in banking in modern economic conditions. *Innovative economy*. 2013. № 5. p. 233-236/
9. Levkovets, N., Ilchenko, V., Boiko, S., Masalitina, V., Tesliuk, N. Risk-Oriented Approach to Financial Security of Motor Transport Enterprises. In: Alareeni, B., Hamdan, A. (eds) *Explore Business, Technology Opportunities and Challenges After the Covid-19 Pandemic. ICBT 2022. Lecture Notes in Networks and Systems*, vol. 495. Springer, Cham. 1078-1095.
10. Lysenok O. V. Research and improvement of the essence of banking risk. *Formation of market relations in Ukraine*. 2017. № 2. p. 9-13.
11. Okhrymenko I., Piyvoda K. Problems and prospects of the development of bank operations with securities in Ukraine. *Financial and credit systems: development prospects*. 2021. Issue 1. p. 23-34.
12. Official website of the National Bank of Ukraine. URL: <https://bank.gov.ua/>

РЕФЕРАТ

Левковець Н.П. Методи мінімізації інвестиційних ризиків банків / Н.П. Левковець // Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки». Науковий, науково-виробничий журнал. – К.: НТУ, 2024. – Вип. 2 (59).

Нейтралізацію інвестиційних ризиків банків, необхідно здійснювати на основі необхідних методів та відповідної стратегії комерційного банку, яка повинна включати в себе фінансово-математичну технологію обґрунтування, прийняття, виконання та контроль здійснення управлінських фінансових рішень щодо реалізації превентивних заходів фінансового, організаційного або правового характеру з метою забезпечення зіставлення результативності діяльності банку із відповідним рівнем інвестиційного ризику.

Об'єкт дослідження – теоретичні і практичні аспекти управління інвестиційними ризиками комерційного банку у напрямі їх мінімізації.

Мета дослідження – поглиблення теоретичних положень та надання практичних рекомендацій щодо мінімізації інвестиційних ризиків комерційного банку.

Для вирішення поставленої мети у роботі використано такі методи дослідження: порівняння, систематизації і логічного узагальнення, історичного та причинно-наслідкового аналізу, системний підхід.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РИЗИК, БАНК, МІНІМІЗАЦІЯ, МЕТОДИ, НОРМАТИВИ, УПРАВЛІННЯ.

ABSTRACT

Levkovets N.P. Methods of minimizing investment risks of banks. Visnyk National Transport University. Series «Economic sciences». Scientific, scientific and industrial journal. – K.: NTU, 2024. – Issue 2 (59).

The neutralization of investment risks of banks must be carried out on the basis of the necessary methods and the appropriate strategy of a commercial bank, which must include the financial and mathematical technology of substantiation, adoption, implementation and control of the implementation of managerial financial decisions regarding the implementation of preventive measures of a financial, organizational or legal nature in order to ensure comparing the performance of the bank with the corresponding level of investment risk.

The object of the research is theoretical and practical aspects of managing investment risks of a commercial bank in the direction of their minimization.

The purpose of the study is to deepen theoretical provisions and provide practical recommendations for minimizing investment risks of a commercial bank.

To solve the set goal, the following research methods were used in the work: comparison, systematization and logical generalization, historical and causal analysis, systematic approach.

KEY WORDS: INVESTMENT RISK, BANK, MINIMIZATION, METHODS, NORMS, MANAGEMENT.

АВТОР:

Левковець Наталія Петрівна, Національний транспортний університет, доцент, кандидат економічних наук, e-mail: nlp08@ukr.net, тел. +380442809917, Україна, 01010, м. Київ, вул. Омеляновича-Павленка, 1, orcid.org/0000-0001-5382-5418

AUTHOR:

Levkovets Nataliya, National Transport University, Associate Professor, Candidate of Economic Sciences, e-mail: nlp08@ukr.net, tel. +380442809917, Ukraine, 01010, Kyiv, str. Omelyanovich-Pavlenka, 1, orcid.org/0000-0001-5382-5418

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Базиліук А.В., доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри фінансів, обліку і аудиту НТУ, Київ, Україна.

Ваганова М.С., фінансовий директор ТОВ «CDC», Київ, Україна.

REVIEWER:

Bazilyuk A.V., Ph.D., Economics (Dr.), Professor, Head of the Department of Finance, Accounting and Audit of NTU, Kyiv, Ukraine.

Vaganova M.S., financial director of LLC «CDC», Kyiv, Ukraine.